

AM CAGÁN BJARÚ, A FEHÉRSZÁJÚ BORJÚ

A Dolón Burhan, a Hét Buddha csillagzat valaha a Fehérszájú Borjú volt. Réges-rég élt egy apó meg egy anyó, s volt egy szem tehenük. S szólt az apó az anyóhoz:

- Mindjárt itt a nyár. Bika kellene az ünőnek. - Ám hogy hiába keresett s nem lelt bikát, maga hágtá meg az ünőt. Ellett is az kisborjút, de annak fölső teste emberforma, fara meg hosszú farkú volt, mint a marháé. Megrettent láttára apó, s döbbenetében nyilat fogott a kisborjúra. De az megszólalt:

- Ne ölj meg! Hasznodra válok, ha megnövök.

S kérdezte apó:

- Miféle szerzet vagy?

- A Fehérszájú Borjú - volt a felelet.

Eztán a borjú legelni indult az erdő felé. Ott ült egy ember. Kérdezte a borjú:

- Te ki vagy?

- Az Erdőszülte Szélesvállú (Oj Töröltej Delger) - felelte az.

- Jól van, most tudom a neved, megismerkedtünk, hát gyere velem, menjünk együtt - szólt a borjú.

Ahogy mentek, találkoztak egy másik emberrel. Az volt Fákszülte Szélesvállú (Modon Töröltej Delger). Ahogy hárman mentek tovább, egy kék arcú emberrel akadtak össze, ki egy kék kövön ült. Azt mondta, őt Teknőszülte Szélesvállúnak (Tevsin Töröltej Delger) hívják. Az a kék arcú átkelt hegyen, háton, s ott jártában-keltében rábukkant egy gazdátlan házra, tele volt mindenféle kincsel. Mondta erre a három társnak Fehérszájú Borjú:

- Bizony ezt a házat isten adta nekünk. Lakjunk hát benne mindahányan. - Belé is költöztek, éltek benne szépen.

Egy nap így szólt a borjú:

- Ezen az istenadta sokminden jön vígan élünk most, de mielőtt vége szakadna, menjünk vadászni, és gyűjtsünk, ami kell. Egyikünk őrizze a házat, a többi menjen vadászni.

Erdőszülte maradt a házban, a többiek elmentek vadászni. Egyszer csak odaért egy öregasszony a házhoz, hátán valami hatalmas batyuval, és így szólt:

- Micsoda dolog, hogy csak úgy, egy szó nélkül beköltöznek az ember házába? Legalább ennem, innom adjatok!

Amint Erdőszülte fölemelte a jókora üst fedelét, amely alatt társainak főzött estebédet, a vénasszony egyszeriben mind fölfalta, s azzal eltűnt. Erdőszülte szégyellette, hogy oly oktalanul megijedt az öregasszonytól, s úgy határozott, eltitkolja a dolgot a társai előtt. Egy lópatával nyomokat hagyott a földön, nyílvezőket is lebökött, s mikor a társai megjöttek, hogy egyenek, azt mondta nekik, hogy nagy sereg járt arra, s megette az ételüket.

- Az utolsó nyilam is kilőttem, míg elűztem a katonákat. Ha nem hiszitek, nézzétek ott a patanyomokat és a kilőtt nyilakat - mondta, és társai hittek neki.

Mikor másnap a többiek vadászni mentek, Fákszülte maradt otthon. Egyszer csak ott termett egy öregasszony, s mind fölfalta, ami az üstben volt. Fákszülte is szégyellette a dolgot. Talált egy öszvérpatát, s azzal hagyott nyomokat. Mikor a többiek megjöttek, s az üstöt üresen találták, ő is azt mondta, hogy katonák ették meg, ami benne főtt. Elhitték neki. Harmadnap Teknőszültén volt a sor. Megint úgy lett, mint előbb. Teknőszülte jakcsülökkel hagyott nyomot.

Negyednap Fehérszájú őrizte a házat. Ahogy főzte a teli üst eledelt, jött egy öregasszony a hátán hatalmas batyuval.

- Csak nem ezt az öregasszonyt nevezték a társaim hadseregnek? - gondolta Fehérszájú. Az már mondta is, hogy adjon ennie.

- A társaimnak főzök ételt és teát. Hozzon vizet, s akkor főzök magának is - szólt Fehérszájú, s egy lyukas vödört adott neki. Míg amaz odavolt vízért, Fehérszájú kibontotta az öregasszony batyuját, és vaspányvát, vaspörölyt meg vasfogót talált benne. Kivette, s helyükbe szíjpányvát, fakalapácsot, fából való fogót rakott. Az öregasszony visszaért a lyukas vödörrel, s így szólt:

- Ravasz fickó vagy. Lyukas vödört adtál. Most hát játszunk egyet! - Fehérszájú beleegyezett.

- Akkor - mondta a vénasszony -, most kötéllel megkötözlek, s megütlek. Aztán te kötözöl és versz meg engem. - Megfogta Fehérszájút a fa fogóval, és ütötte a fakalapáccsal. Mikor a vénasszony sora következett, Fehérszájú elővette a vaspányvát, a vasfogót meg a vaspörölyt, azzal megkötözte, megfogta és megütötte. A második ütésre az öregasszony eltépte a vaspányvát, és vérét csorgatva menekült. Mikor a társak megjöttek, így szólt a borjú:

- Hát így csaltuk egymást! Azt a vénasszonyt, akit ti seregnek mondatok, ma megsebesítettem. Most gyerünk a nyomába! - Azzal fogta íját és nyilát, és társai élén követte a vércsöppek mutatta utat. Elértek egy meredek szirt csúcsára. Mikor onnan a mélybe tekintettek, ott látták a vénasszony holttestét mindenféle kincsek között.

- Le kell menni ezekért a kincsekért - mondta Fehérszájú. A társai féltek és szótlán vártak. Erre a borjú így szólt:

- Pányvát kötök magamra s leereszkedem. Összeszedem a kincseket, s ha kiáltok, húzzatok fel.

Akkor lebocsátották a mély szakadékba. Mikor mindent összeszedett, meghúzta a kötelet, és kiáltott nekik. Azok hárman azonban így gondolkodtak:

- Ez a borjú erősebb és okosabb nálunk, s egyszer majd megöl minket, s mindent elvesz. Jobb, ha ott hagyjuk a szakadék fenekén, s magunk élünk békében a házban. - Azzal jó cimborájukat magára hagyták a mélységben, és elmentek.

A szakadék mélyén nem maradt más, mint három marha állkapcsa. Azokat összemorzsolta, húggal egybegyúrta, s mintázott három istenszobrot, sima helyre állította, előttük meghajolt, és így fohászzkodott:

- Ha életben maradok, adjátok meg, hogy nőjön a szakadék mélyén három fa. - Aztán párna híján a vénasszony tetemére hajtotta a fejét, és három esztendeig aludt. Mire fölébredt, három szép fa nőtt volt. A faágakba kapaszkodva kijutott a szakadékból, s futott a házhoz. Hazaért, hát három asszonyt talált benne. Kérdezte:

- Ti meg kik, mik vagytok?

- Erdőszülte, Fákzülte és Teknőszülte feleségei - felelték.

- Ők maguk hol járnak?

- Vadászni mentek.

A borjú ment elibük, hogy megölje őket. Ahogy íját feszítve nyilát rájuk szegezte, így könyörögtek:

- Bizony nagy bünt követtünk el ellened. Legyen tiéd a ház, a vagyon, az asszony mind, csak hadd menjünk innen. Csak az életünket hagyd meg nekünk!

A borjú ekkor meglátott egy lábnyomot. Olyan lányé volt az, kinek lépte nyomán aranyvirág fakad. Akkor így beszélt egykori társaihoz:

- Jól van, no. Nem kell többé félnetek tőlem. Térjetez haza az asszonyaitokhoz! Én ezt a nyomot követem.

Így is tett. Azon a nyomon feljutott az égbe. Betért az Égi Fehér Császár palotásátrába. Meghajolt a császár előtt, aki így szólt:

- Az ég császára vagyok, és ismerlek téged. Jó vitéz vagy, ki segítesz másokon. De az emberek rosszul bántak veled. Én naponta viaskodom az ördögök császárával. Most bika alakjában verekszem meg vele. Fehér szőrű bika gyanánt. Delelő előtt én győzök, dél múltával ő. Akkor segíts nekem, s lödd meg a homloka fehér foltját. Ha segítesz, nem bánod meg. Ha nem, megkeserülöd.

A borjú dél múltával meg is lőtte a fekete bika homloka holdját. Akkor az égi császár a Fehérszájúnak ezt mondta:

- Nagy jót tettél nekem. Maradj itt mellettem, igyál az istenek italából!

- Nem maradhatok itt - felelte a borjú. - Mindenképp meg kell látogatnom öreg apámat.

- Jó, ha így van, menj. Ha bajba jutsz, segítek neked. Mikor innen elmegy, menj az ördögcsászár kapujához. Van ott egy öregasszony. Annak mondd, hogy orvos vagy. Akkor bevezet az ördögcsászár palotájába. Aztán a háromszoros vaskaput bezárja, de én téged a felső részen át vasláncon kihúzlak - mondta az égi császár.

Útjavesztett, megfáradt ember képében ment a borjú az ördögcsászár palotája kapujához. Egy vénasszony el akarta kergetni onnan, de azt mondta, hogy orvos. Akkor tüstént beeresztették. Az ördögcsászár elhitte, hogy orvos, és így szólt hozzá:

- Több éve harcolok az Ég Fehér Császárával. Eddig sosem tudott legyőzni. De most egy vitéz segített neki, és megsebesített. Meg tudsz-e gyógyítani?

Most a borjú úgy tett, mintha meg akarná nézni a sebet, s ahogy az ördögcsászár fejénél állt, észrevétlen előkapott egy nyílveszőt, és beledöfte a halántékába. Mikor azonban ki akart jutni onnan, minden kapu be volt zárva. Ekkor az égből vaslánc ereszkedett alá, a borjú megragadta, s azon igyekezett az égbe. Ahogy ezt az ördög-vénasszony meglátta, vas kaparórúdjával hét részre szaggatta őt. Az Ég Fehér Császára egyetlen részt sem hagyott lehullni, mindet felvitte az mennybe, s abból tett az égre hét csillagot, az a Hét Buddha csillaga.